

La convivència en els centres de secundària

ls mitjans de comunicació, aquest curs escolar, parlen sovint de la convivència en els instituts de secundària, de l'agreujament de la indisciplina i, en casos esporàdics, d'agressions al professorat.

És cert que el tema preocupa la comunitat educativa, potser perquè ha augmentat d'una manera palesa i això per diverses raons.

La primera, sens dubte, per la implantació del nou sistema educatiu. Per una part, l'escolarització obligatòria fins als setze anys ha produït un augment de l'alumnat en els centres escolars que abans, una vegada acabada l'EGB —en part— estava al carrer o practicava unes activitats econòmiques submergides, especialment si no havia obtingut el graduat escolar i no s'incorporava a la formació professional; probablement encara és així en alguns casos bastant minoritaris d'abandonament escolar.

Per altra banda, la concentració de la franja d'edats entre els 12 i 16 anys en els instituts de secundària, quan abans estava repartida entre els centres d'EGB i els instituts, ha provocat una reducció de la problemàtica en els centres de primària i un augment paral·lel en els de secundària.

Per tant, en els instituts es produeix un augment de les conductes disruptives derivat de la presència d'alumnat que fins fa pocs anys no estava escolaritzat i del transvasament d'alumnat d'un tipus de centre a un altre. És aquesta coincidència dels dos factors la que potser ha disparat les sirenes d'alarma.

Però no són els canvis del sistema educatiu —evidentment necessaris per complir el mandat constitucional de l'escolarització fins als 16 anys— els únics responsables d'aquest augment de les conductes disruptives en els instituts.

Entre d'altres aspectes que conflueixen en aquesta situació hi ha: la desestructuració familiar, cada vegada major, amb el que això suposa —moltes de vegades— de desatenció o enfrontaments i lluites respecte a l'educació dels fills; el treball del pare i de la mare i les jornades laborals no coincidents amb la jornada lectiva, cosa que condueix a períodes en què l'alumne/a està sol/a a casa sense cap supervisió dels seus pares, o simplement està al carrer; la manca de sortides professionals una vegada aca-

bats els estudis que desmotiva el fet d'estudiar o, ben al contrari, la facilitat de trobar feina fàcil treballant en el sector turístic sense cap titulació, la qual cosa els demostra la no-necessitat d'estudiar; l'abús dels mitjans audiovisuals —especialment la televisió— i la manca d'espais d'oci; el fet de passar d'un centre de primària amb un nombre reduït de professorat per impartir totes les assignatures i, per tant, amb moltes hores setmanals de contacte i un tracte més personalitzat, a un centre de secundària amb gairebé una dotzena de professors/es diferents amb només unes tres hores setmanals de contacte cada un/a i per tant més despersonalitzat; el poc prestigi social del professorat...

Tot aquest cúmul de circumstàncies ha fet aparèixer dos tipus d'alumnat conflictiu en els centres de secundària: un alumnat desmotivats i, a vegades, amb problemes d'aprenentatge que venen d'enrere, a manera d'objector escolar, que quan està en el centre i a ca seva no fa feina ni estudia, que és bastant absentista i que sospira per tenir els setze anys i poder incorporar-se d'alguna manera en el món laboral; i un altre alumnat que ni fa feina ni en deixa fer, a manera d'insubmis escolar, que manifesta rebuig a la institució escolar i a la societat en general, és violent i destructiu i que també sospira per tenir els setze anys i abandonar el centre.

Per intentar resoldre la situació cal prendre amb urgència una sèrie de mesures que afecten tant l'Administració com tots els sectors de la comunitat educativa:

a) L'Administració educativa ha de posar a l'abast dels centres recursos humans i econòmics per dur endavant el nou sistema educatiu i adaptar la legislació a les noves situacions: reduir les ràtios per aconseguir una educació més individualitzada; desdoblar els grups a les pràctiques de laboratoris, tallers, llengües, etc.; dotar els centres d'assistents socials; ampliar l'oferta de la formació professional; ampliar la compensatòria a tots els centres de secundària; dotar econòmicament la tasca tutorial; augmentar en general la dotació econòmica destinada als centres; permetre les diversificacions curriculars i les garanties socials a partir dels 14 anys; establir una carta de drets i deures de l'alumnat amb un sistema més àgil de mesures correctores...

b) Pel que fa als centres educatius, cal que els consells escolars estableixin unes normes de convivència consensuades i tipifiquin clarament les faltes de convivència i la gradació de sancions, enteses aquestes com una manera d'educar; cal que fomentin les relacions entre els diferents sectors de la comunitat educativa com a mesura preventiva i que impulsin estructures organitzatives adequades al nou sistema educatiu que permetin agrupaments flexibles, la possibilitat d'atendre les famílies fora de l'horari lectiu...

c) Pel que fa al professorat, calen cursos de formació permanent per gaudir d'eines o recursos per tractar aquest alumnat amb conductes disruptives ja que ens manca dins la nostra formació universitària la vessant psicopedagògica; cal afavorir els equips docents, el treball multidisciplinar i el treball en comú en els departaments didàctics; cal potenciar l'acció tutorial i l'orientació acadèmica i professional; cal valorar els resultats d'acord amb les capacitats i l'esforç de l'alumne/a i incidir més en els procediments i les actituds i la formació en valors, i

realitzar les adaptacions i les diversificacions curriculars que hi calguin.

d) Pel que fa a l'alumnat, s'ha de fomentar la participació educativa, que coneguin els seus drets i els seus deures i que assoleixin el repte d'aprendre a aprendre i planificar-se el treball; que aprenguin a ser ciutadans, a associar-se i a organitzar-se, a respectar el dret a l'estudi dels altres i adoptar fórmules de cooperació per ajudar-se entre tots i totes.

e) Pel que fa a les famílies, cal arribar a un consens respecte a la coeducació dels fills, conjuntament amb el centre escolar, valorar la tasca del professorat, parlant sovint amb el/la tutor/a i amb el departament d'orientació, i treballar tots en la mateixa direcció, participant activament en el centre...

Si com a mínim s'adopten la meitat d'aquestes propostes, tindrem la meitat del camí fet per prevenir les situacions que ara patim tots i les conductes disruptives, almanco, no augmentaran. ◆

